

ЕРИХ КЕСТНЕР УЧЕНИКЪТ НА МАГЬОСНИКА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2009

chitanka.info

Минцлаф бавно остави чашата на масата, облегна се в изпъстрения с нежни цветчета стол с висока облегалка и притворил клепачи, се вдълбочи в едва доловимите приятни усещания, които се носеха в него като пъстри детски балончета на фона на някакво вътрешно небе.

„Трябва по-често да пътуваш — каза си тон. — Не от географски съображения, не заради някакви си там красими изгледи, глетчери, картични галерии, пещери със сталагмити и рицарски замъци. Трябва да пътуваш по-често, за да бъдеш просто отвреме-навреме далеч от къщи. Само когато е на път, човек изпитва чувството, че живее като в приказка. Само странникът е едновременно и самотен, и щастлив!“

Не му беше напълно ясно дали това до известна степен романтично определение на пътуването нямаше стойност само за хора, които като него най-често предпочитаха да си остават вкъщи, а и в момента не изпитваше кой знае каква необходимост да разнищва този въпрос.

Вместо това той обходи с поглед уютно обзаведената чайна, в която се намираше от десет минути, след това се загледа през прозореца и одобрително поклати глава — навън тихо се стелеше сняг, а той още от дете обичаше вълшебния бял танц на снежинките и винаги имаше чувството, че танцуват единствено за него.

А в този град, където изобщо не го познаваха, никой не можеше да дойде, да го удари по рамото и — умно или глупаво — да му заразказва куп ненужни неща. Тук имаше чувството, че пее соло в някакъв невидим хор! Развеселен от тези мисли, той вдигна вежди. „Раздел: първо римско — мина му през ума. — Психическо състояние — човекът в естествена хармония със съдбата си и околния свят. Психически реакции — изменящи се според темперамента, дълбочината и трайността на усещанията; всички ведри настроения от блаженство до пълно задоволство — възможни, нулева точка, както във всички раздели на «Минцлафовата система» — безразличието. Художествено противодействие — аполонова стойка и хармонична творба, от химна до идилията.“

С ироничен замах той бръкна във вътрешния джоб на сакото си и извади оттам нещо, напомнящо многократно нагънат градски план.

Естествено, това съвсем не беше план, освен ако човек е склонен да разглежда човешките души и градовете като нещо сродно. Не, това беше „Минцлафовата система“, а то означаваше: схема, в която скалата на психическите човешки състояния и спектърът на естетическите категории — например трагичното, комичното, сатиричното, хумористичното — бяха подредени прегледно в таблици. При добро желание на нея можеше да се гледа като на карта за климата и атмосферата на по-важните естетически понятия. А господин Владетелят на понятията, както Минцлаф сам се наричаше, си позволяваше отвреме-навреме да се гордее с нея, разбира се, в рамките на допустимото.

Естетите са странини хора! Те обичат изкуството, а също и порядъка, затова се стремят да внесат порядък в изкуството. Те подхождат към културата така, както на времето си Линей е подходил към цветята и дърветата. Но ще бъдем крайно несправедливи към подобни фанатици на порядъка, ако ги обявим за педанти. Не, те просто знаят съкровената тайна на всяка подредена дейност, а тя гласи: „Създава онзи, конто създава порядък!“ Който създава порядък, добива поглед върху взаимовръзките на явленията, а също и разбиране за значението на нещата. Като подрежда многообразието, той открива неговите закони. Тогава знанието кристализира в познание, а от своя страна ражда нови знания, често изненадващи, непредполагани и недостижими за простото изследване.

Такъв един чудак бе и господин Минцлаф, създателят на „Минцлафовата система“. Но това никак не му личеше. Неговият външен вид едва ли отговаряше на представата, която човек неволно си създава за изкуствоведа. Той по-скоро приличаше на леко меланхоличен играч на хокей.

Точно преди два часа бе пристигнал в Мюнхен, бе оставил куфарите си в една хотелска стая и възнамеряваше още на следващия ден да продължи през Щутгарт и Цюрих за Давос.

Мюнхен той харесваше с това, че почти не го познаваше. Като студент бе бродил три дни из мюнхенските музеи. По-късно, когато бе вече тридесетгодишен, по време на едно краткотрайно посещение на града годеницата му — красиво като картийка и не особено умно момиче — избяга с един темпераментен скулптор, за което после и

двамата съжалияха, както и за всички по-нататъшни свои постъпки. Толкова бяха познанията му за Мюнхен, така че днес Минцлаф можеше да се наслаждава от сърце на първия ден от пътуването си, на това тихо потъване в неизвестността.

Той отново се облегна в удобния стол с висока облегалка. Навън все още валеше. От небето сякаш се сипеше захар върху шапките на дамите и господата, забързани по „Бринерщрасе“, и те приличаха на захаросани плодове.

Ето! Един захаросан пъпеш се търкулна от главата на някакъв важен минувач! Гладен ли беше вятърът? Минувачът затича в тръс. Какво би станало, помисли си Минцлаф, ако след всички тези крайно неприятни скокове минувачът намереше шапката си и установеше, че някакво невидимо същество е отхапало част от периферията й?

Минцлаф протегна крака. Колко хубав, колко невероятно хубав е този живот, човек навсярно разбира едва след като узнае колко ужасен, как шеметно ужасен е същият този живот!

Но ето, че някой седна на масата до Минцлаф.

В такъв миг на проникновение! Бе някакъв мъж с размери на гардероб, черната му коса бе гладко пригладена назад, а над устните му се извиваха онези елегантни мустачки, каквито най-често могат да се срециат в Южна Америка или по филмите. Минцлаф бързо протегна ръка към „Минцлафовата система“, сгъна я и грижливо я постави във вътрешния джоб на сакото си. Реши незабавно да напусне чайната.

Непознатият, изглежда, дори не чувстваше, че пречи. Поръча си нещо за пие, потърка брадата си с ръка, разгледа маникюра на ноктите си, издуха някаква прашинка от съвсем новия си костюм и известно време остана замислен. После се наведе над масата и попита:

— Имате ли в себе си огледало?

Минцлаф поклати глава и каза ненужно високо:

— Не!

— Жалко — отвърна непознатият. — Трябва да ви кажа, че само преди половин час имах чудесна дълга брада. Фризорът даже малко се ядоса, а младото момиче, което подрязваше ноктите ми, дори намери, че изглеждам невъзможно.

Минцлаф замълча и с горчивина помисли: „Положението не се е променило много!“

Тогава непознатият се изсмя.

Изкуствоведът недоверчиво вдигна поглед. В този момент към тях се приближи келнерката и сервира на новия посетител. Преди още Минцлаф да каже, че иска да плати, тя отмина.

Непознатият отпи една глътка, обърна се към оскърбения си съсед и приятелски каза:

— Извинете ме, че се изсмях. Но считам за необходимо да ви съобщя своевременно, че умея да чета чужди мисли.

Минцлаф погледна за първи път другия в лицето и се изчерви. Мъжът имаше големи, великолепни очи, с поглед, на който трудно можеше да се устои. Минцлаф се смути. „Способността да се четат чужди мисли представлява крайно непочтен талант!“ — помисли той.

Тогава непознатият отговори, сякаш събеседникът му не само бе помислил това изречение, а го бе произнесъл ясно и отчетливо:

— До известна степен сте прав. Впрочем за един талант може да се мисли какво ли не, но човек просто го притежава и толкова! Нито може да го захвърли, нито да го изгори или да го подари на някого! Талантът не е брада.

Силен страх обхвана Минцлаф. Що за човек бе този непознат? Откъде идваше? Съществуващо ли изобщо телепатия с такава сила? И то между двама напълно непознати хора? Най-добре би сторил да плати и по-скоро да се маха оттук!

— Останете — каза непознатият. — Мисълта, че съм ви прогонил, ще ми е крайно неприятна. Останете! Направете ми това удоволствие! — И без да дочека отговор, продължи: — Казвам се Ламот. Барон Ламот.

Минцлаф се поклони и каза името си. „Съвсем глупаво е човек да си отваря устата при това положение — помисли си сега. — Та той знае какво ще кажеш, преди още да си произвел съответните звукови вълни!“

Барон Ламот кимна замислено и каза:

— Въпреки това разговор, в който само единият си отваря устата, е малко абсурден. Пък и подобно нещо в един локал се набива на очи, а пък аз, честно казано, за нищо на света не бих искал моят — ще си послужа с вашите мисли — непочтен талант да стане известен и на други хора. — Той мълкна за миг. — Искахте да си помислите нещо? — каза той. — Изкажете го спокойно!

— Имам един въпрос към вас.

— Моля?

— Да не би, без сам да подозирам, да съм някакъв необикновено силен телепатичен медиум?

— Не, драги господине.

— Но ако вашият талант наистина не се спира пред никого...

— Пред никого, драги господине.

Минцлаф прокара длан пред очите си:

— Но това е просто невероятно! — Той снижи глас. — Това е грандиозно! Вие бихте могли за кратко време да завладеете борсите на всички континенти, да станете милионер или просто да изкорените чумата на банковите спекулатии? Бихте могли да станете най-гениалният дипломат на страната си или безпогрешен криминалист!

— Дори бих могъл да излизам на сцената в кабаре — каза баронът. — Знам това. Но виждате ли, аз не желая. Намирам, че е твърде низко да трупаши слава или пари от онова, което другите страхливо премълчават. Освен това самият аз притежавам много пари, и изглежда, прекалено малко честолюбие. Имам достатъчно имения с езера, гори и дивеч. Така че дори скуката не може да ме убеди да стана гений, милиардер или нещо по-лошо.

Баронът погледна с усмивка към своя пообъркан събеседник.

Минцлаф, който отново се почувства като пронизан от рентгенови очи, сви смутено рамене.

Ламот, развеселен, притвори дясното си око:

— Съществуват и други подбуди, за да работи човек, не само бягството от скуката, нали? Прав сте, драги господине. Но аз не си спомням да съм казал, че съм обикновен лентяй. А може би само съм го помислил? — Той го заплаши с пръст: — Или вече усвоихте четенето на чужди мисли?

— Но това е просто ужасно! — каза Минцлаф. — Във ваше присъствие човек би трябвало дори само от учтивост да отвикне да мисли. Или да се научи да лъже в мислите си — но това граничи вече с невъзможното!

— Толкова несъвършени са хората! — каза баронът. Но изглежда това не го вълнуваше много. — И вие ме съветвате да извлечам полза от тяхното несъвършенство? — попита той. — Човек никога не трябва да наднича през ключалката, дори ако тя води към някой празен или

зле обзведен череп! Освен за собствено удоволствие. С тази си мисъл вие имате право! — той се засмя обезкуражаваше.

Минцлаф срамежливо се съгласи.

— Простете ми, господин барон — каза той след малко, — но вие сте първият човек, на когото съм предложил да се издигне по непочтен начин!

— И таз добра! — Барон Ламот вдигна умоляващо ръце. — Не правете истории! Не е нужно да се извинявате? Аз ви посветих в една тайна и вашата фантазия ви изигра малка шега — това е съвсем естествено! — Той замълча няколко секунди, после се наведе към него и тихо попита: — Виждате ли онзи мъж със зеленото ловджийско яке?

— Виждам го.

— Случайно да сте чули какво си помисли току-що този юначага?

Преди Минцлаф да може да отговори, баронът поклати глава.

— Прощавайте, съвсем забравих, че не умеете... Ето, вижте на съседната маса, там седи мъж в зелено яке с кокалени копчета и зяпа безобидно с поглед на подраница теменужка, а още тази вечер ще се опита да измъкне от своя съсед по маса двадесет хиляди марки!

— Трябва да предупредим другия! — каза Минцлаф.

— Вече е късно — отвърна Ламот, като настойчиво разглеждаше нимфенбургската ваза, която стоеше на съседната маса, пълна с алпийски рози.

— Вече е късно?

— Да. Той е вече предизвестен. От съпругата на мъжа с якето. Аха, жената била с естествена червена коса! — Баронът се усмихна снизходително: — Мъжете са смешни същества: докато се хващат за гърлото, единият си мисли за косата на чуждата жена!

Минцлаф потъна в мълчание. На челото му, точно където завършваше носът, се появи отвесна бръчка, тясна и дълбока, напомняща белег от дуел.

— Стига! — каза баронът неспокойно. — Внимавайте, драги господине! Помислете бързо за нещо друго! За нищо на света не бих искал да се вмесвам в мислите, които имате сега!

Изкуствоведът трепна. Една стройна дама на име Хедвига, току-що прекосила — красива и гола — вътрешния му свят, изчезна уплашено в някакъв недостъпен мир, сякаш пометена от магическа

пръчка. И от страх да не би младата дама отново да изплува иззад облациите на подсъзнанието все така гола, без да предполага, че споменът за нея се следи от един напълно непознат човек, Минцлаф започна да произнася наум като молитва таблицата за умножение на тринадесет: „13, 26, 39, 52, 65, 88...“

— Сбъркахте! — каза баронът. — 78! — После изви глава и повдигна вежди.

Двамата мъже на съседната маса бяха станали от местата си. Една едра елегантна дама пристъпи към тях и им подаде ръка.

— Но тя действително има червена коса! — промълви Минцлаф.

Баронът каза небрежно:

— Цветът е изкуствен. Въпреки че любовникът вярва в обратното. Виждате, дори четенето на мисли не винаги води до истината!

На съседната маса тримата бяха седнали, разговаряха тихо и любезно се усмихваха един на друг. Мъжът със зеленото яке бе сложил нежно длан върху ръката на жена си. Другият мъж ѝ поднесе табакерата си и подаде сръчно огън, при което двамата се спогледаха бегло, но явно съвсем свойски.

— Отлични комедианти! — промърмори баронът. — Майстори на лъжата. Човек се затруднява да следи безмълвните и невидими диалози на мислите им. Не забравяйте, драги господине, макар и да говорят последователно, тримата мислят в едно и също време.

— Господата играят на покер без карти — каза Минцлаф.

— И то на дяволски висок залог! — отвърна Ламот.

— Единият залага съществуванието, а другият — живота си!

Минцлаф гледаше напрегнато към съседната маса. „Какво ли би станало — помисли си той, — ако изведенъж пътната завеса пред очите им се отдръпнеше и тримата погледнеха в главите си като в разтворени прозорци на някаква призрачна стая, и то само за една минута, а след това завесата отново се затвореше също така внезапно, както се е отворила? Дали жената и двамата мъже щяха да захвърлят като горящи главни невидимите карти, с които играеха?“

— Имате опасни желания, драги господине — каза баронът. — Серioзно ли искате тримата да гледат в пъкъла в продължение на шестдесет секунди?

— Извинете, господин барон! Аз само си помислих...

— Само си помислихте?

В този миг един стол се сгромоляса на земята. Звъннаха чаши. Мъжът със зеленото яке бе скочил от мястото си и се улови за гушата. С широко разтворени, стъклени очи той гледаше към двамата на масата...

Другият се наведе силно напред, вкопчи се с една ръка за покривката и понечи да се изправи. Покривката се плъзна. Нимфенбургската ваза политна и бавно се обърна. Водата заля пръстите на мъжа и безшумно закапа по килима.

Сега лицето на жената изглеждаше сякаш облепено с изпомачана копринена хартия.

— Не! — внезапно извила тя и изкриви от ужас очи. — Не!

Другите посетители се сепнаха и с неразбиращи погледи заследиха непристойната драма, която явно искаха да наложат на вниманието им.

Тримата стояха замръзнали в своите пози и за момент напомняха някаква странна скулптурна група от музей за восьчни фигури. Те не дишаха. Бяха като парализирани.

След това, като че отхвърлено с един замах, от тях отпадна булото на някаква магия. Жената се изправи като сомнамбул, грабна ръчната си чанта и залитайки, напусна локала. Чантата не бе затворена. Пудриерата й падна на земята.

Мъжът в зеленото яке се строполи тежко на стола си.

Другият стана, направи няколко крачки, наведе се за пудриерата, вдигна я, хвърли я отново на земята и без шапка и палто излезе навън в снежната виелица.

Когато прекосяващ улицата, се чу как изскърцаха спирачките на някаква кола.

Минцлаф разтърка очи.

— За бога, господин барон! — промълви той.

Но непознатият вече бе изчезнал от масата.

2.

Нощта, която последва този до известна степен странен ден — на това отгоре първа нощ от пътуването, прекарана в хотелско легло, разположено по обратен начин в стаята, — тази нощ протече за господин Минцлаф без сън.

През изминалия следобед, след като от масата изчезна загадъчният барон, Минцлаф трябаше да види още и как двама санитари изнесоха мъжа със зеленото яке от възбудената чайна и го откараха с болнична кола. „Апоплектичен удар“ — бе констатирал още преди това случайно озовалият се сред присъстващите лекар.

Би трявало да има дни без нощи. Но дни без нощи няма. Вместо това има безсънни нощи...

Какво се бе случило с червенокосата жена, която така пронизително бе изкрещяла „Не!“? И какво бе станало с мъжа, който без палто и шапка излезе на улицата?

Как можа да му хрумне онова страшно желание? Естествено, той не можеше да очаква, че подобно желание ще се изпълни, и то от някакъв четец на мисли в една мюнхенска чайна! Четенето на мисли, колкото и призрачно да изглеждаше, все пак оставаше в рамките на възможното, но другото...

А то бе много, много по-лошо. Защото бе съвсем невъзможно и въпреки това се бе случило. Да омагьосаш трима души по такъв начин бе направо свръхестествено!

Разбира се, съществуват чудеса! Поначало няма нищо друго, освен чудеса. Но все пак това са чудеса от друг вид. Те са традиционни, те са — казано малко пресилено — естествени чудеса, независимо дали се касае за деление на клетката, за кокичета, за светлинни години, за любов, за убийство, или за електричество.

Но случилото се в чайната представляващо някакво съвсем недопустимо чудо! Минцлаф се бе опитал да въдвори порядък в преживяването. Това обаче не му се удаде. Когато едно ябълково дърво роди ябълки, се извършва едно нормално, едно разумно чудо. Но ако същото ябълково дърво започне да скача на въже или да свири на пиано — стига да не е насиън или в приказките, — това е просто недопустимо? Направо неприлично!

А може би погрешно тълкуващ разигралата се между тримата сцена? Може би тя се намираше само във временна, но не и в причинна връзка с тайнствения барон?

Без съмнение младият мъж бе излязъл от равновесие и това обезпокоително състояние продължаваше вече двадесет часа, въпреки че Минцлаф бе напуснал Мюнхен рано сутринта и вече бе оставил зад себе си както Щутгарт, така и Цюрих — града с приказния мост, от

който се виждат езерото и ледената верига на почиващите в небесната синева планински великани.

Влакът, в който седеше, отдавна бе прекосил западния бряг на езерото и сега летеше към белите, безмълвни планини. От времето навреме Минцлаф прелистваше изследването на Бергсон „За смеха“. Понякога хвърляше поглед през прозореца, сякаш търсеше навън помощ и опора. Но пейзажи и книги, които човек отдавна познава, едва ли могат да подействат така сензационно, че да изместят от съзнанието спомена за едно ново и при това напълно непонятно преживяване.

Съвсем предпазливо, почти на пръсти, той се опита да отклони мислите си в друга посока. Защо хора като него препрочитаха отново и отново петстотинте или хилядата книги, които отдавна вече са чели? Защо толкова много обичаше да пътува през същите пет или шест местности, които вече познаваше? И така, не беше ли четенето и пътуването едно и също нещо? Защо впрочем пътуваше, след като винаги отиваше на места, които отдавна бе открил? Що за странни експедиции в спомените бяха това?

Наистина никога, почти никога, не бе завиждал на хората, които жаждата за приключения подмамваше и хвърляше от една новост към друга, към трета. Но тях той разбираше по-добре, почти по-добре, отколкото себе си и себеподобните. Другите галопираха през въображаемите пространства на изпълнимите и неизпълними желания, докато тънката струйка в твърде малкия пясъчен часовник на живота им неудържимо изтичаше. Все пак това беше разбирамо.

Минцлаф се усмихна горчиво. „Тяхното любопитство — помисли си той — се мъчи да отговори на въпроса «Какво?», а нашето — на въпроса «Защо?»“. Всъщност, сериозно погледнато, бе истинска дързост от страна на съдбата, едва създала човека, да го заличава без остатък от лицето на земята. На каква безименна сила се дължеше обстоятелството, че времето, отредено ни за живот, е тъй кратко? Кому — в този или на онзи свят — доставяше удоволствие такава несправедливост? Трудно можеше да се приеме, че властващата съдба или закономерност си е направила зла шега с хората!

Защо човек да не може да живее двеста или триста години? Колко много би могъл да направи през един такъв живот и колко неща би преживял! Представата за това бе величествена и ни караше да затаим дъх, а болката, че в действителност не е така, свиваше сърцето.

Човек представляваше двунога еднодневка! И дори някой да доживееше деветдесетгодишна възраст, положително прекарваше последните десет години от своето съществуване повече или по-малко оглупял и по-жалък от ненормално дете. За да не се отчайва постоянно, човек не трябваше да вярва в нищо! Дотам беше стигнал!

В този момент вратата на купето се отвори и Минцлаф вдигна поглед. В рамката на вратата стоеше барон Ламот!

Той кимна приятелски и попита:

— Позволено ли ми е днес да седна при вас, или ще ви беспокоя отново?

Без да дочака отговор, той хвърли куфара си в мрежата за багаж и седна срещу Минцлаф до прозореца.

— Аз също пътувам за Давос — заяви той сякаш между другото, докато сваляше ръкавиците си. — Впрочем не би трябвало да си бълскате главата толкова много заради вчерашното малко приключение. Тримата — ако се пресметне точно — струваха по-малко от брилянтните обеци на жената.

— Може би.

— При това обеците съвсем не бяха толкова скъпи.

— Може би — повтори Минцлаф. — В момента много повече ме занимава нещо друго.

— Защо така ненадейно изчезнах ли? А може би исках да си спестя гледката на безмерно учуденото ви лице? Точно така, просто не бях в настроение да отговарям дори на само помислени въпроси. То би ни довело твърде далеч там, в чайната. Освен това трябваше да предпазя мъжа, който се бе втурнал на улицата без палто и шапка и, както мога да ви уверя, съвсем не на себе си, за да не бъде прегазен от един автомобил. — Баронът извади златна табакера и му предложи цигара.

Минцлаф поклати почти неучтиво глава.

Ламот запали цигара, кръстоса крак връз крак и продължи с непринуден тон:

— После мъжът бе отведен в полицейския участък и аз имах удоволствието да отида с него. Той трябваше да изясни причините, поради които бе изложил на опасност своя скъпоценен живот, както и този на тримата пътници в колата. Но от него не можаха да изкопчат нито една свястна дума. Мънкаше нещо несвързано и никой не разбра

какво въщност е станало. Един служител изрази пред мене безграницната си признателност за безстрашното ми поведение. Дори помоли за адреса ми. Но аз много бързах, тъй като трябваше да отида при шивача, за да взема оттам новия си фрак. — Барон Ламот потъна в съзерцание на маникура си. — Фракът впрочем ми стои отлично — добави той.

Минцлаф мълчеше. Той бе преплел пръсти и ги стискаше така здраво, че ставите им бяха побелели.

Баронът късо се изсмя.

— Мислите ви са погрешни, драги господине! Днес няма да ви моля за огледало. Неприятно е да не знаеш със сигурност как изглеждаш, но аз вече посвикнах с новото си лице. — Той погледна през прозореца на купето. — Обичам планините повече от хората. Те са по-внушителни, разполагат с време и търпение и умеят да мълчат.

Минцлаф бе като замаян. Клепачите му трепереха. Помъчи се да избегне невъзмутимия поглед на чужденеца, погледа на неговите властни очи. Наведе се, заразглежда шарките по тапицерията на канапето и неочеквано заговори трескаво и припряно. Гласът му звучеше хрипкаво от възбуда:

— Защо ме преследвате? — попита той полугласно. — Или смятате, че досега не сте успели да ме смутите достатъчно? Разберете, че се страхувам от вас, ако непременно държите да знаете това! Но на мен не ми доставя удоволствие да се страхувам от някого, а и не съм свикнал, дявол да го вземе! Моля ви, идете в съседното купе! Плашете други хора, ако не можете да живеете без това! Навярно ще се намери по-благодарна публика от мене за безработни фокусници!

— Не съм убеден — чу той гласа на барона.

— Разбирам, че не съм изbral подходящ тон — продължи Минцлаф дрезгаво. — Също не съм забравил, че е достатъчно само да мисля това, което ви съобщавам. Но ми дойде до гуша да седя срещу вас като глухоням, който има уста само за да се прозява. Не намирате ли, че е под достойнството ви да демонстрирате по такъв начин превъзходството си? С удоволствие ще ви дам писмено уверение, че ви считам за необикновен човек, макар че едва ли се интересувате от моето мнение!

Той се изправи и тръгна към вратата.

— Извинете моята невъзпитаност! Нервите ми не издържаха. И тъй като не мога да изисквам от вас да напуснете купето, сам ще си отида! — И понечи да отворя вратата.

Обаче колкото и да дърпаше ръчката, вратата не се отваряше. Опита още веднъж. После бавно се обърна и с пребледняло лице погледна барона.

Ламот сви рамене и се усмихна, сякаш знаеше, че е напразно да дава каквito и да било разяснения.

— Така е — каза той след малко. — Вратата не се отваря само защото аз желая това. Дребен и глупав трик, признавам. Но в края на краишата какво друго остава на един безработен фокусник, освен отвреме-навреме да прави по някоя магия? Един талант може също да се превърне в лоша привичка. — Той изглеждаше едва ли не смутен. — Поставете се, моля ви, на моето място! Все пак не мога да ви оставя да напуснете купето в такова състояние. Бих искал да останете тук, защото въпреки всичко сте ми симпатичен! Нали ви казах това още в Мюнхен! В действителност съвсем не исках да ви плаща, а просто да ви направя впечатление, това бе всичко! Никак ли не ви трогва такова самопризнание?

Очите му блестяха. Той посочи с ръка към канапето.

— Седнете на мястото си! Постоянно се мъчите да избягате от мене. Но това няма да ви се удаде, можете да ми вярвате! Защото аз се нуждая от човек, който да знае какъв съм! И човекът, който ще узнае това, сте вие!

Минцлаф постоя още един миг нерешително до вратата.

— Не — каза баронът, — дори разбиването на стъклото няма да ви помогне. Би трябвало вече да сте разбрали, че умея не само да чета мисли.

Минцлаф седна колебливо в своя ъгъл до прозореца и се ядоса. Как можа да се покаже толкова недисциплиниран? Подобно нещо противоречеше напълно на неговата благородна цел: самовъзпитанието. Нямаше съмнение, че от тази гледна точка държанието му бе лошо.

— Не само аз, но и вие сте суетен — каза баронът не без задоволство. — Човек, който не е в състояние да се изплаши, не е човек, а най-многото глупак или касапско куче. Независимо от всичко, ще се опитам да ви спестя нови страхове, тъй като вие ги възприемате

като оскърбление, а това не влиза в моите намерения. Най-добре би било внимателно да дозират онова, което възнамерявам да ви съобщя.

Младият изкуствовед сбърчи чело.

— Имам чувството, че съм при зъболекар, който, съобразявайки се с пациента, протака със седмици някоя болезнена процедура.

— Както искате. Останете си с чувството, че сте при зъболекар — отбеляза другият. — И моля, приемете първата доза: аз не се наричам Ламот и не съм никакъв барон!

— Това признание — каза Минцлаф — съвсем не ме изумява. Онова, което ме плаши повече от такива лъжи, е истината.

Непознатият продължи след кратка пауза, очевидно надсмивайки се над самия себе си:

— Понякога е много по-трудно да признаеш кой си, отколкото да обясниш кой не си.

Той захапа долната си устна и погледна замислено към стоманеносиньото небе, изопнало се — безоблачно и весело — над покрития с дълбок сняг блестящ пейзаж.

В този миг влакът влезе в тунел. Лампата на тавана замърдяка. Стените на тунела блестяха от влага.

Двамата мъже стояха мълчаливо един срещу друг в полумрака. Непознатият бе свел поглед и наблюдаваше върховете на обувките си.

Постепенно изкуственият здрач избледня, докато най-сетне при изхода от тунела слънцето отново и с още по-голяма сила блесна над земята.

Минцлаф залепен притвори очи. Зад клепките му кръжаха искрящи трансмисии, златни сполове се заиздигаха нагоре като фантастичен фойерверк.

— Виждате ли онова самотно дърво? — попита другият.

Минцлаф запремига и погледна с полуутворени очи през прозореца. — Влакът тъкмо извиваше около един бял планински купен, на върха на който се издигаше грамадна ела.

— Наблизо няма хора — каза мнимият барон така тихо, сякаш говореше на себе си. — Изглежда, може да се рискува! — И добави по-високо: — Моля ви, отделете минута внимание на онова дърво!

Минцлаф прикова поглед в елата.

Изведенъж му се стори, че от безоблачното небе проблясва към земята ярка светкавица. Възможно ли бе това?

Ето! Върхът на елата се разлюля, като че ли върху дървото налиташе буря. Облаци сняг се посипаха от клоните. Огромното дърво се наклони на една страна. То се навеждаше все повече и повече. И най-после, сякаш повалено от невидими секачи, падна бавно и беззвучно сред бялото поле. Сняг като кълбеста мъгла се вдигна нагоре и се спусна обратно на земята подобно на бързо изключен фонтан.

След кратко мълчание баронът каза делово:

— Извинете за малката природна драма!

Минцлаф, без да мисли, се опита да се засмее:

— Но моля ви се, няма за какво. Вашият начин да се представяте дозирано не е лишен във всеки случай от известна оригиналност.

— С удоволствие бих ви предложил нещо по-импозантно — заяви другият. — Но всеки съзнателен фокусник с чувство за отговорност познава граници, които, въпреки че е в състояние да преодолее, не нарушава без нужда, за да не постъпи неблагоразумно — само в изключителни случаи. Необмислената намеса в природните процеси, следващи своите собствени закони, лесно може да доведе до непредвидени усложнения.

— Стига да съм ви разбрал правилно, излиза, че относителното намаляване на чудесата през последните столетия отчасти се дължи на нарастващото хуманизиране на господа вълшебниците!

Баронът подръпна мустаците си.

— Ако не знаех кой сте, бих опънал и някои по-деликатни струни!

— Вие знаете кой съм?

— Доста добре, драги господине. Въпреки вашето младежки иронично поведение вие сте университетски професор, впрочем вече не сте, тъй като един ден решихте, че е по-важно да създадете порядък в собствената си глава, отколкото в не винаги склонните към това чужди глави.

Минцлаф не смееше да си поеме дъх.

— Вие пишете статии и книги върху основни понятия на изкуството, а сега пътувате за Давос, за да изнесете по покана на тамошното художествено сдружение една лекция. Първоначално възнамеряхахте да отпътувате преди четиринадесет дни, но след това помолихте за четири седмици отсрочка, защото само един ден преди отпътуването си срещнахте случайно за втори път една красива,

действително много красива, млада дама на име Хедвига. Тогава почувствахте — впрочем с право, — че тази втора среща не може да бъде случайна и останахте в Берлин, докато само преди три дни не получихте една забележителна телеграма, в която непознато лице ви съветваше незабавно и без предизвестие да заминете за Давос. Имам ли право?

— Защо е нужно да питате? — Минцлаф се поколеба. — А може би телеграмата бе от вас?

— Но аз ви познавам едва от вчера! Как бих могъл да ви пратя телеграма преди толкова дни?

— Дори това не би ме учудило — каза Минцлаф. — А сега, ако позволите, още един въпрос: по какви необикновени пътища добивате сведения за моя личен живот? Трябва да призная, че след всичко това бих се почувстввал по-скоро успокоен, отколкото обезпокоен, ако най-сетне узная с кого имам удоволствието да разговарям! Вие попречихте на една врата от купето на Швейцарската федерална железница да се отворя. Посочихте ми едно дърво и го повалихте с поглед, преминавайки покрай него. Въпреки че едва от вчера ви се изпречих на пътя, вие познавате живота ми, като че ли месеци наред сте пращали подире ми най-малко цяла дузина детективи! До вчера ви смятах за човек с необикновени възможности, но днес...

Господинът, който не се наричаше барон Ламот, се наведе любезнно напред.

— Но днес?

— Но днес вече не вярвам в това! Напротив, крайно неохотно стигам до едно убеждение, което, за съжаление, е в разрез с моя мироглед.

Минцлаф погледна другия в лицето почти мрачно и видя как зениците му се присвиха.

— Далеч съм от мисълта да ви обиждам! Въпреки това дължа да ви кажа следното: господин бароне, вие не сте необикновен човек — вие, колкото и безсмислено да звучи това, изобщо не сте човек!

Ламот каза:

— Дори освободеното от предразсъдъци мислене създава предразсъдъци! Който не знае това, тежко му! И така, въз основа на няколко странини възприятия, излизящи извън рамките на обикновеното, вие считате за възможно, че въпреки човешката си

външност аз не съм човек. Както ми се струва, ще се видите принуден да направите още една стъпка.

Минцлаф кимна тъжно с глава.

— Навярно така ще стане. Тъй като не е в моя стил да се задържам прекалено дълго на негативни констатации. А щом като не сте човек, възниква заплашителният, но неизбежен въпрос: кой или какво всъщност бихте могли да бъдете?

— Логиката го изисква — забеляза баронът. — Действително възниква такъв въпрос. И се опасявам, че не ви остава друг изход, освен смело да му намерите отговор. Не ме занимавайте само с понятието „свръхчовек“! Аз не съм човек, не съм звяр, но не съм и „свръхчовек“! Моля, имайте това по възможност винаги предвид!

Другият се поклони кратко и промълви:

— Няма да направя грешка!

— Мога ли да ви предложа нещо? — попита Ламот. — През изтеклия половин час вие узнахте, че аз пътувам под фалшиво име и титла и че не съм човек. Имам известни задръжки, за да ви се представя направо, затова ще ви предложа един метод, който ще бъде много подходящ за пъргавината на вашата фантазия. Предлагам ви всеки ден да правите по три догадки кой бих могъл да бъда и щом налучвате верния отговор, играта се прекратява.

— По три догадки?

— Просто ви моля за това! Не е нужно да изговаряте гласно предположенията си, достатъчно е да си ги помислите.

— Е, добре — каза Минцлаф. — Да започнем тогава веднага!

Баронът даде съгласието си.

Другият си мислеше: „Сега трябва да застана както в детските години с лице към стената и да чакам да ми извикат: Ху-ху!“

— Нямам нищо против — каза Ламот.

Минцлаф отхвърли това:

— Нека караме по-кратко. Моля да внимавате! Започвам!

После сведе глава.

— Не познахте! — заяви баронът след кратко време. — Какво е второто ви предположение?

Младият мъж затвори очи, за да се съредоточи по-добре.

— Не! Също невярно! Но не съвсем безинтересно. А третото?

Въз фантазията на Минцлаф кръжаха дузини от едва помислени наименования. „Това е безнадеждно!“ — помисли си той и съвсем безразборно накара едно от наименованията да изплува от мъглата в ясното съзнание.

— Отново невярно! — заяви господинът, който не бе човек. — Дори абсолютно погрешно! — Това прозвуча, като че ли той тържествуваше, загдето неговата загадка оставаше неразрешена. — Утре ще продължим нататък.

В този миг някой разтърси вратата на купето.

Беше келнерът от вагон-ресторанта, който разнасяше бульон и кафе.

— Позволете ми да ви обърна внимание, че вратата е все още омагьосана! — промълви Минцлаф.

— Наистина! — каза баронът. — Един момент, господине!

Секунда по-късно вратата се отвори от само себе си и келнерът едва не се просна на пода заедно с таблата, покрита с димящи купички.

Съдините иззвънтяха остро.

Мъжът пъхна яркочервения си нос в купето.

— Извинете ме — помоли той. — Вратата трябва незабавно да се смаже. Желаете ли бульон?

3.

На „Давосплац“, крайната станция на Ретийската железница, двамата напуснаха влака.

Цели тълпи обгорели от слънцето младежи наизскачаха със смях от купетата. Към дървения концерт от потракващи ски, които пътниците изнасяха от вагоните и мятаха на рамо, се примесваше тропотът на тежки туристически обувки. Металните остриета на щеките дрънчаха по перона, а въздухът бе изпълнен от истинско вавилонско смешение на различни езици.

Баронът и Минцлаф изчакаха да отмине веселата компания.

После се погрижиха куфарите им да бъдат настанени в багажното помещение и едва след като с удовлетворение установиха, че това се уреди, напуснаха гарата.

Следобедното слънце все още грееше. Сини сенки бяха плъзнали по дебелите повече от метър снежни дюшети. Чистият и студен

планински въздух се дишаше със забележителна лекота. Отнякъде долиташе валсова музика. Изглежда наблизо имаше пързалка.

Тръгнаха нагоре покрай кметството и стигнаха до една улица, по която, надувайки клаксони, леки коли и автобуси си пробиваха път.

Нямаше никакво съмнение: въпреки че бяха на хиляда и шестстотин метра височина, те се намираха в град!

Хотели-дворци с неизброими прозорци се опираха в белите склонове на планината. От двете страни на улицата се издигаха големи магазини и чужди консулства. Пъстри плакати оповестяваха вечерните проекции на американски филми. По витрините човек можеше да види парижко вечерно облекло и фракове, ушити по последна мода.

Към двамата спътници се зададе кавалкада от десетина шейни. Плющаха камшици, весело пееха звънчета, пръхтяха коне.

Баронът се закова на място и погледна след тях.

— Толкова красиви жени! — каза той въодушевено. — Каква отлична идея, да дойдем тук!

Посред развеселеното множество от прибиращи се спортсти се бяха изправили трима негри. Те бяха наобиколили един местен жител, навлякъл кожа от бяла мечка, показваха белите си зъби и искаха мечкарят да ги фотографира. Бялата мечка говореше немски, английски и френски.

Минцлаф вдъхваше хладния въздух с такова блаженство, че звуците, които издаваше, приличаха повече на въздишки. Високо над планинските долини и над града, който бавно се обвиваше в мрак, искряха облени от слънцето ледени върхове. Беше като в приказка.

— Ей, мечтателю! — каза Ламот добродушно. — Отсреща забелязвам бюрото на Туристическия съюз. Ако не се лъжа, ще пожелаете да им се обадите.

Прекосиха улицата.

— Ще ви чакам пред входа — каза баронът.

Но вместо да влезе в сградата, Минцлаф остана като прикован на мястото си и изстинал се взираше в един плакат, залепен върху стената на сградата. На плаката беше написано следното:

СРЯДА! СРЯДА!
По покана на Художественото сдружение
и Туристическия съюз в Давос

в големия салон на курортното казино
ще изнесе еднократна лекция
известният изкуствовед
проф. д-р АЛФОНС МИНЦЛАФ.
Темата на лекцията е:
„ХУМОРЪТ КАТО СВЕТОГЛЕД“
Следват дискусии!
Продажба на билети в бюрата
на дружествата-домакини.
Начало на лекцията 21 часа!
СРЯДА! СРЯДА!

Минцлаф разтърка очи и се приближи още една крачка. Прочете повторно плаката, предизвикал удивлението му. После промълви само:

— Да пукна, ако разбирам нещо!

Баронът поведе слизания си спътник нагоре по стъпалата към кафенето на курортното казино, вмъкна го през вратата, помогна му да си свали палтото и го настаня в едно кресло.

След като поръча две „Хенеси“, той каза:

— Така, а сега облекчете поразената си от гръм душа!

— Плакатът! — промълви другият.

— Точно така, плакатът!

Минцлаф се съвзе за миг и преди да продължи, пое дълбоко въздух.

— Тук знаят, че пристигам едва след четиринадесет дни!

И как могат при това положение да обявяват лекцията ми за сряда? — Той недоверчиво погледна барона в очите.

Баронът поклати развеселено глава.

— Не, не! С плаката имам толкова общо, колкото и с телеграмата!

Тръпки побиха Минцлаф.

— Давос се оказа възел от загадки! А може би от недоглеждаме да съм съобщил погрешна дата в туристическото бюро?

— Не ми се вярва — каза баронът.

Келнерката донесе коняка.

След като пиха, Минцлаф попита:

— В състояние ли сте да осветлите поне малко съвсем неясното ми положение? Навярно знаете поне отчасти как стоят нещата?

Ламот решително възрази:

— Въпреки че в действителност са ми известни някои неща, няма да ви кажа нито дума предварително.

— Но защо?

— Не е във ваш стил да надничате в чужди карти, дори ако в тях ще прочетете съдбата си. Бъдете малко по-принципен, млади човече!

— Съгласен съм, господин бароне. След като така тактично ме изоставяте, ще трябва сам да се опитам да скицирам полесражението. Въз основа на една телеграма без подател аз пристигам в Давос цели две седмици преди определения срок, без да съм се обадил на никого. Тук виждам един плакат, от който установявам, че лекцията ми ще се състои само след три дни и че аз, който в сряда, така да се каже, още няма да съм пристигнал, възнамерявам да говоря върху тема, която никога не ми е минавала през ум.

Внезапно той се изправи.

— Хайде, вървете! — каза баронът. — Така ще е най-добре. Аз ще ви чакам тук.

Без палто и шапка Минцлаф напусна кафенето.

Баронът си поръча още един „Хенеси“ и спокойно се огледа.

В центъра на голямото помещение няколко възрастни холандци и англичани играеха билиard. Застанали край масата във вечерни облекла, те бяха свалили саката на смокингите си и ги бяха окачили на закачалката. Останали по жилетки, сериозни и мълчаливи, те почистваха билиардните щеки, пречкаха се на пътя на келнерите или приведени по забележителен начин, се прицелваха съсредоточено, подобно на бракониери, и нанасяха ударите си върху покритата със зелено сукно маса. Топките от слонова кост потракваха, играчите се заслушваха понякога в този звук, а понякога не. Този, който свършваше, безмълвно и смирено отстъпваше мястото си на противника, отбелязваше спечелените точки и се приготвяше да чака отново реда си.

— Ето ме и мене — каза Минцлаф и седна на мястото си.

Ламот го погледна изпитателно.

— Ако се не лъжа, лицето ви изразява още по-голяма обърканост, отколкото преди.

— Присмивате ли ми се?

— Не.

Минцлаф се засмя злобно.

— Директорът на Туристическия съюз не бе в бюрото си. Запитах един от служителите откога професор Минцлаф е в Давос.

— И какво ви отговориха?

— Мога ли преди това да ви задам един въпрос?

— Моля.

— Напълно ли сте сигурен, че ние с вас пристигнахме тук едва преди един час?

— Мога да ви се закълна в това — каза баронът.

— Въпреки всичко ние двамата дълбоко се заблуждаваме. Не е вярно, че току-що съм пристигнал в Давос. Тук съм повече от една седмица! — Минцлаф сбърчи чело. — Най-любезно и подробно ме осведомиха. Така например се оказа, че аз живея в грандхотел „Белведере“. Имам на разположение стая с баня и балкон с южно изложение.

— Но това е чудесно!

— През деня правя излети с шейна до романтично отдалечени местности, там закусвам на сняг и слънце и при желание се фотографирам. Щом поискам да бъда сам, за да размишлявам на спокойствие, разполагам с безплатни билети за въжената линия и оттам мога да предприемам самотни странствания със ски.

— Какво повече искате? — полита баронът. — Хората са се погрижили наистина както трябва.

— Вечер съм канен на много места. Тъй като тукашните образовани кръгове проявявали жив интерес към изкуството. А освен това се ползвам със славата на отличен събеседник.

— Каква приятна изненада! — каза баронът. — И какво смятате да правите сега?

— Още не зная точно. Но ако всичко това не е лъжа, възнамерявам да отида в грандхотела и да направя на място посещение на самия себе си, като при това използвам случая да ударя една плесница на някого!

— Не бива да правите това! Тъкмо вие не бива да го правите!

— Защо?

— Защото, като призван изследовател на комичното, на остроумието и на хюмора, имате тежката задача да се издигнете над положението.

— Искате прекалено много от мене! — Минцлаф почука известно време с показалеца си по ръба на масата. — Трябва да знаете, че...

— Че тъй като сте поканен от Давоския Туристически съюз, имате съвсем малко пари в себе си. — Баронът го потупа по рамото. — Ако сега се втурнете в Туристическия съюз и посветите директора в положението, ще развалите удоволствието както за себе си, така и за мене. Представете си само колко весело ще бъде, когато ние с вас седнем в сряда сред зрителите в курортното казино, горе, в големия салон, и заслушаме блестящото изложение на вашето второ Аз!

— Обаче...

— Никакво обаче! — заяви Ламот категорично. — Щом като аз съм фокусник, парите не играят никаква роля. Можете да се настаните в най-елегантния хотел — аз ще направя магия на портмонето ви за каквато искате сума.

Той му подаде ръка над масата.

Минцлаф я стисна.

— Приемам предложението ви!

— Браво!

— Смятат ли се омагьосаните пари за фалшиви?

— Естествено.

— Не можете ли да направите магия за редовни пари?

— Дали парите са редовни, или не, зависи от това кой ги произвежда. Ако са печатани или сечени от държавата, те са редовни.

— Но така излиза, че вие сте Фалшификатор на пари.

— Аз? Как така?

— Имате ли разрешително да произвеждате пари?

— Аз нямам нужда от разрешително. Понеже не съм поданик на никоя държава и не съм подвластен на никой закон.

— Правилно! — Минцлаф доволно потри ръце. — Обичам, когато дори в необикновените неща има някакъв порядък. Винаги мечтая и за двете: за необикновени неща и за порядък.

— Това ми е известно — каза баронът.

— Тогава импровизираната комедия може да започне!

— След като си намерим квартира и вечеряме, ще се опитаме да направим кратко запознанство с мнимия господин Минцлаф. Вярвам, че това няма много да ни затрудни.

— Любопитен съм да разбера как изглеждам.

Баронът даде знак на келнерката и плати. След това излязоха. Холандците и англичаните край билярдната маса все така играеха.

Навън се бе стъмнило. Фенерите бяха запалени. Улиците изглеждаха съвсем безлюдни. Хотелите и пансионите бяха накичени с дългите трепкащи гирлянди на осветените прозорци. Навсянко посетителите се преобличаха за вечеря.

Снегът ядно скърцаше под краката им. Бе толкова студено, че ноздрите замръзваха отвътре.

— Преди да сме забравили! — каза изведенъж баронът. — Как ще трябва да ви наричам отсега?

— Какво? — Минцлаф се закова на мястото си. Малко след това се засмя гръмко. — Наистина! Трябва да си измисля някакво друго име!

— Двама професори Минцлаф са наистина много за град Давос. Какво ще кажете за звучното име Килиан Ператонер?

— Килиан Ператонер? Изглежда ми прекалено бомбастично, не намирате ли?

— Тогава да продължим! Как ви се струва Ервин Йеневайн?

— Йеневайн е добре — каза Минцлаф. — Но, за съжаление, Ервин не става. Имам една приятелка, по-скоро имах една приятелка...

— И тази приятелка, която имате или сте имали, се нарича за нещастие Ервина, нали? — попита Ламот, като му смигна.

— Не, казва се Ало.

— Но това не е никакво име!

— Въщност казва се Суматра! Там е родена. Но още като дете открила, че името на един остров не е лично име. И когато я зовели, вече не се обаждала. Станало така, че започнали да се обръщат към нея само с „ало“. И това име и останало до ден-днешен.

— Нямам нищо против — каза баронът.

— И когато ние с Ало странствахме с раници на гръб през онова, което се нарича „божествената майка природа“, или както сега с вас стояхме под нощния, обсипан със звезди небесен свод и не знаехме кой

е виновникът за доброто и злото в света, назовавахме тази тайнствена сила не бог, не съдба и не непонятност, а просто Ервин! Може би за да бъдем по-близо до тази сила, може би защото се плашехме повече от големите думи, отколкото от неизвестното, а може би за да намерим сили въпреки всичко да се усмихваме.

— Аха! — каза баронът. — Е, за Ало и Ервин ще говорим друг път. Тогава да ви наречем Лудвиг Йеневайн?

Минцлаф бе потънал в размисъл.

— А може би името Лудвиг също вече е включено в мирогледната ви система?

— Не, не. Лудвиг Йеневайн ми харесва. При условие, че няма да се наричам така до края на живота си.

— Обещавам ви — заяви баронът. — Да тръгваме, господин Йеневайн! Тази вечер ще посетим господин Минцлаф, в случай че вашият така наречен Ервин не възразява.

Една падаща звезда се стрелна по блещукащото небе, описа някаква тайнствена дъга и се стопи в нищото.

— При Ервин човек никога не знае на какво да разчита — каза младият изкуствовед.

4.

Баронът, който всъщност не беше никакъв барон, не се лиши от удоволствието да придружи Минцлаф, наричан сега Йеневайн, до един спокойен хотел, който изглеждаше населен предимно от англичани и англичанки, и да го настани в една уютна стая с баня и просторен балкон с южно изложение.

Едва тогава господата се разделиха, като се уговориха да се срещнат по-късно в бара на хотела, който в чест на дълголетието на английската кралица носеше името „Хотел Виктория“.

След като се погрижи за своето протеже, Ламот се качи на една конска шейна и си тръгна. Не му бе съобщил нищо по-подробно, а и Минцлаф не бе питал за повече, понеже засега любопитството му бе заситено. Загадките от последните дни и часове го бяха погълнали изцяло.

Освен това той трябваше да разопакова куфарите си, да даде смокинга си за гладене, да обясни на швейцарската камериерка, че колкото и да е чудно, той не е англосаксонец, а трябваше и да се

изкъпе. Най-сетне изникна и съвсем не леката задача да попълни формуляра за регистрация в хотела. Цял живот му бе трудно да се примири с името Минцлаф, а сега трябваше да свиква с новото си име.

Най-после формулярът бе попълнен със съответните лъжи.

И така, сега той бе доктор по филологическите науки, казваше се Лудвиг Йеневайн, по професия бе книгоиздател и живееше в Лайпциг. Освен това реши, че ако разговорът се насочи към целта на пътуването му, да обясни, че е посетил Давос, за да събере нови материали за Робърт Луис Стивънсън, издаването на чиято кратка биография го занимавало отдавна.

Стивънсън — това Минцлаф вече знаеше — бе посетил Давос през осемдесетте години на миналия век и тук, високо в планината, бе потърсил изцеление и бе започнал да пише романа „Преселниците от Силверадо“. Това, че един съвестен издател е пристигнал в Давос заради някои проучвания, би трявало да изглежда съвсем правдоподобно.

И когато по пътя за столовата любезният хотелиер го поздрави, той, без много да му мисли, заприказва направо за мнимата цел на пътуването си.

Едва главният келнер му бе посочил малка маса, когато отново се появи съдържателят на хотела и сияещ, постави до чинията му за супа една книга. Тя носеше английското заглавие „Робърт Луис Стивънсън в Давос“ и бе написана от човек на име Локит, който бе живял в Давос повече от тридесет години като английски консул.

Минцлаф се направи, че отдавна познава този източник, но обеща при случай да го прелисти отново.

И това той стори колкото се може по-бързо, докато вечеряше, защото ако искаше да мине за познавач на Стивънсън, въпросното четиво можеше да му окаже голяма помощ.

Той продължи да прелиства книгата, докато, седнал в бара, очакваше Ламот.

Английските гости — повечето от тях във вечерно облекло, други в спортни дрехи — пиеха уиски и хвърляха остри метални стрели по един окачен на стената дървен кръг. Играт, въпреки че изглеждаше проста, съвсем не бе лесна.

Съпругата и синът на хотелиера дойдоха да попитат дали господин Йеневайн ще желае да вземе участие в състезанията по тенис

в хотела. Все още приемали заявки.

Неговото твърдение, че бил твърде слаб играч, за да участва в състезания, не беше посрещнато с особено доверие.

Тогава те поискаха да се осведомят за някои други спортни намерения на новия гост.

И когато той им обясни, че вследствие на органично сърдечно страдание не му било разрешено да кара ски, а най-многото кънки, и че по-скоро предпочитал да се разхожда сам през заснежените гори или да се пече някъде на слънце, те с нескривано съчувствие измериха с поглед високата му и снажна фигура. И може би сега им стана ясно защо той издава книги.

Най-сетне се появи Ламот.

В своя отлично ушит двуреден смокинг той приличаше на елегантен великан, на някакъв Язон или Тезей на новото време.

Присъстващите в бара дами бяха очаровани. Започнаха направо да го измерват с погледи. Той нямаше нищо против това, но и не прояви особен интерес.

— Добре ли сте настанен, докторе? — запита той, докато сядаше в едно от удобните кресла.

— Отлично, господин бароне. Само че на някои не им харесва, че приличам на спортист, а всъщност не съм!

Ламот погледна строго в леденосините очи на една едра руса англичанка, която седеше на бара и хладно го наблюдаваше, сякаш присъстваше на конски пазар и преценяваше качествата на някой расов жребец.

После тя се наведе напред. Съседът ѝ започна да я увещава нещо. Но тя не му обърна никакво внимание.

— Един издател от Лайпциг съвсем не е длъжен да се занимава със зимен спорт — заяви баронът. — Още повече, щом бедният страда от сърдечен порок. Впрочем вашето сърце не само органически не е в ред. То изобщо не е в ред.

Минцлаф искаше да попита какво име предвид Ламот, но не успя.

Заштото англичанката се съмкна от високия си стол, направи две крачки към барона и застана като закована на сред помещението. Погледът ѝ остана втренчен в Ламот. Облечена бе в сребриста вечерна рокля и приличаше на амazonка.

— Да — каза баронът полугласно. — Нека си остане там, където е! Не мога да понасям жени от този тип, трябва да знаете това. Навярно не само те са виновни, че нямат искрица огън в тялото си. Но винаги ме е възмущавало, че дори се гордеят с това и се удивляват на своята студена жажда за живот, вместо да се засрамят малко!

— Вашата способност да четете мисли е допринесла навярно немалко за тази антипатия.

— Това са човекоядки — каза баронът. После стана от мястото си. — Да тръгваме. Жената на Лот може да постои малко, превърната в каменна статуя.

Двамата напуснаха бара и вън в преддверието свалиха палтата си от закачалката. Когато малко след това се отправиха към изхода, чуха как хотелиерът казва на жена си:

— Какво се е случило в бара? Та те са се заковали на местата си като спящи царкини!

— А мисис Гоунт плаче! — допълни жената.

Мъжът безпомощно поклати глава, натъпкан с интернационален опит.

— Мисис Гоунт да плаче? Това е невъзможно!

А жената отвърна:

— Може би плаче по погрешка?

Ламот и Минцлаф се разхождаха вече четвърт час по главната улица. Хладният нощен въздух и чистото звездно небе им подействаха благотворно. Сега снегът бе по-хълзгав и от паркет. Двамата господа бяха принудени да се уловят подръка.

Дрънкаха звънчета на шейни. Танцова музика долитаše от четирите посоки на света, тъй че тоналности и ритми се смесваха в някакъв пъстър шум. И странно, това не бе никак неприятно.

— Ще ми направите ли една услуга? — попита баронът. — Моля ви, не ми позволяйте да върша своеволия. Магиите ми започват да стават много! — В тона му се долавяше дълбоко разкаяние. — Твърдо бях решил да не напускам рамките на човешкото. Дали е вече привичка, или — което ми изглежда по-вероятно — суета, но държанието ми не е добро. Сцената в бара бе излишна!

— Студената англичанка още ли не е помръднала от мястото си? — попита Минцлаф. — И продължава ли да плаче?

— Ето ти тебе — разсърди се баронът. — Истинско щастие е, че ви срещнах! — Замълча за миг, а после каза: — Да, това ще се оправи! Сега вече малката компания може да се събуди от своя сън и да продължи да се държи, сякаш нищо не е било.

— Защо накарахте тази дама да се разплаче?

— За да бъде и тя поне веднъж тъжна — обясни Ламот.

— Както изглежда, и от мене не сте много доволен — каза Минцлаф. — Преди известно време заявихте, че сърцето ми не било в ред не само органически, но и въобще.

— Вие употребихте съзнателно последните десет години от досегашния си живот, за да унищожите истинската си същност. — Гласът на барона звучеше строго. — Вашата енергия е удивителна. Пожелахте да се превъзпитате и се превъзпитахте! Някога бяхте чувствителен човек и можехте да обичате. Когато беда сполетеше другите, страдахте заедно с тях. Помагахте, независимо дали искаха това от вас, или не. Не се страхувахте, че можете да загубите себе си. Все още имахте огън в тялото си и разбирахте, че човек не обеднява, когато се раздава.

Минцлаф вървеше мълчаливо до Ламот.

— Какъв дявол ви влезе в главата, че изменихте на себе си? — продължи баронът възбудено. — Защо счетохте човечността за слабост, а душата за недостатък? Издигнахте между себе си и живота китайска стена от нечупливо стъкло и решихте да си създадете „характер“. Като че ли светът не бе нищо повече от витрина!

— Не ми беше никак лесно.

— Само това липсваше, млади човече! Пратихте умишлено чувствата си на заточение и искате това да бъде лесно! Лесно ли беше на хората, които ви бяха близки? Които искаха да ви станат още поблизки и не можеха, защото между вас и тях стоеше вашата проклета стъклена стена? Които трябваше да си строшат главите, когато въпреки всичко се опитваха да се доближат до вас? Вие задушихте сърцето си! По същия начин бихте си отсекли крак, само и само да станете „значителна личност“! Вие, немски фокуснико! Но, разбира се, един отсечен крак не израства отново, нали? Само не си мислете, че с душата това е възможно!

— Лесно ви е да приказвате! Вие не сте човек! — Минцлаф се спря на място. — Умеете да четете нашите мисли, затова ни се

надсмивате. Някога опитвали ли сте да си представите как се чувства човек, който знае, че му е отредено да диша само някакви си шестдесет години и след това се разпада на прах? Какво изпитва, когато някой ден стане на тридесет години и погледне към двата пътя, които има — пътя, водещ към нищото, и пътя, идващ от нищото? Когато, застанал в зенита на живота си, оглежда своите планове, преценява желанията си. Стои, замислен над начинанията си, и скрива лице в длани! — Очите на Минцлаф гневно искряха. — Точно така, аз се превъзпитах! Не пожелах да пропилея живота си като неделен следобед! Не исках нито слава, нито пари, нито щастие! Исках само да стана това, което съм, на което съм способен — нищо повече, но и нищо по-малко! Глупаво и безсмислено ли беше това, което опитах? Беше ли подло, че причинявах мъка на другите? А това, че сам аз не бях щастлив, нямаше ли своето оправдание? — Той се засмя горчиво. — Вие навярно поддържате отлични отношения с онези инстанции, които считат за своя чест, че са тапицирали земното кълбо със съвършенство и благодат. Предайте на господата моите почитания!

— Хайде, хайде! — каза Ламот. — Успокойте се. Този, когото вие и вашата малка приятелка наричате Ервин, ми е напълно непознат. Вие надценявате моите връзки. — Той улови Минцлаф за ръкава. — Няма да ви пусна да си тръгнете!

Минцлаф направи опит да се освободи.

Баронът се усмихна:

— Господин професоре! Нима ще поискате да ударите един безработен фокусник? Откажете се незабавно от тази си мисъл!

— Оставете ме на мира!

— Аз съм ваш приятел, независимо дали го желаете, или не! По тази причина имам право да ви обиждам! И го правя, за да забележите, че все още живеете. Сега сте извън себе си от гняв, а да си извън себе си е вече нещо! Беше необходимо да ви поизмъча, защото което е необходимо, то неминуемо става!

— Трябва ли, следвайки старите обичаи, да се оттегля в манастир, за да не разочаровам вече никого? Да се крия зад стена от камък, вместо зад стена от стъкло?

— Не трябва да правите нищо друго, освен да живеете — каза баронът спокойно. — Това е съвсем просто и трябва отново да го научите. Ако смятате за необходимо, изисквайте от другите твърде

много и никога твърде малко! Но отключете катинара на сърцето си, докато не е станало късно! Достигнали сте опасна близост с вашата цел. Вече отвикнахте да плачете — това не ви се уаде съвсем лесно! Сега идва ред на смеха. От него се отвиква още по-лесно. Няма да мине много време и макар да дишате още като човек, ще бъдете по-безчувствен и от фотографията си!

— С тези ваши приказки вие само ме дразните, макар че ви се иска да ме уплашите! Нямате право и сам знаете това! Какво всъщност съм направил, ако погледнем по-сериозно? Заради работата се отказах от професорското си място, приключи с личния си живот. Така стоят нещата.

— Така стоят нещата! — повтори Ламот подигравателно. — Господин професорът, за съжаление, няма време за сълзи и смях, понеже трябва да пише книги върху тези и други подобни досадни човешки привички. — Той се засмя на себе си. — А може би ще успеем да убедим господина, който ще изнесе в сряда лекция от ваше име, да ви отнеме не само името, но и мисленето, и писането на книги! Тогава ще можете безгрижно да се посветите отново на скъпоценния си личен живот, господин доктор Йеневайн!

— Съвсем забравих за онзи мошеник! — каза Минцлаф. — Къде ще го намерим?

— Ще ми достави голямо удоволствие да запозная господата! — отговори баронът. — Хайде, елате с мене, вие, атлете на духа!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.